

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Teze bakalářské práce

**Obecní volby a formování orgánů místní samosprávy ve
vybrané obci (Benátky nad Jizerou)**

Jana Košťálová

© 2015 ČZU v Praze

Obecní volby a formování orgánů místní samosprávy ve vybrané obci (Benátky nad Jizerou)

Souhrn

Bakalářská práce se zaměřuje na volby do zastupitelstev obcí a zachycuje proces komunálních voleb ve vybrané obci, konkrétně ve městě Benátky nad Jizerou. Soustředí se zejména na poslední komunální volby v roce 2014 a sleduje jejich vývoj z různých hledisek. V praktické části je uvedena stručná charakteristika obce, její historický vývoj a sociálně demografické údaje. Ve stěžejní části práce je provedena podrobná analýza výsledků voleb a participace občanů ve volbách. Práce ukazuje pohled na jednotlivé volební strany, které kandidovaly, na personální charakter jednotlivých kandidátů, srovnává samotné výsledky voleb na komunální úrovni s výsledky na celorepublikové úrovni a porovnává je s předchozími volebními obdobími.

Klíčová slova

Obecní zřízení, samospráva, lokální demokracie, komunální politika, volby, kandidátní listiny, politické strany, nezávislí kandidáti, povolební vyjednávání

Úvod

Volby jsou všeobecně považovány za základní pilíř zastupitelské demokracie. Dávají prostor pro vyjádření aktuálních potřeb celé společnosti. Občané mají právo volit, ale také právo být voleni. Nejjednodušší cestou, jak se dostat do politiky, je kandidovat na lokální úrovni. Mohou se tak aktivně účastnit politického dění v obci a přispět k jejímu rozvoji. Zvolené téma se zabývá zejména volbami na nejnižší úrovni, a to na úrovni komunální. Komunálním volbám se nedostává takové pozornosti jako třeba volbám do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, ale jsou nedílnou součástí politického systému. Benátky nad Jizerou se 7 000 obyvateli patří mezi menší obce. V menších městech kandidují spíše místní politické subjekty, nebo volební strany, které sice kandidují pod záštitou některé z parlamentních stran, ale nemusí s ní mít nic společného (Čmejrek, a další, 2010 str. 7). Ve větších městech se lidé navzájem neznají a tak volí podle volebních programů nebo podle politických stran, zatímco v menších obcích občané volí podle jmen na kandidátní listině. Tato práce by měla poskytnout komplexní přehled o volbách do zastupitelstev obcí v Benátkách nad Jizerou.

Cíl a metodika práce

Cílem bakalářské práce je charakterizovat komunální volby v roce 2014 ve vybraném územním samosprávném celku, a to jak z hlediska vývoje daného lokálního politického systému, tak z hlediska vývoje na krajské a národní úrovni politické vertikály. Hlavní náplní práce je objasnit chování místních politických subjektů v obci Benátky nad Jizerou a sledovat vývoj lokální politické scény z různých hledisek.

K dílčím cílům práce patří zejména charakteristika specifických sociálně ekonomických faktorů ovlivňujících lokální politický proces. Dále identifikace lokálních aktérů politického procesu v obci a jejich vzájemných vztahů. Soustředění se na to, jaké strany a kandidáti se voleb zúčastnili, zda se to liší od minulých let, jaká byla úspěšnost nově vzniklých stran a nezávislých kandidátů. Další otázkou je, jestli výsledek komunálních voleb v obci je shodný s výsledky celorepublikovými nebo zda se liší. Dále odhalení způsobu vytváření kandidátních listin, jakož i objasnění mechanismu povolebního vyjednávání a formování orgánů místní samosprávy. Jak dopadly volby 2014, pro jaké strany voliči hlasovali, kolik mandátů získaly jednotlivé volební strany po přepočítání

hlasů. Kteří kandidáti získali mandát a kteří získali nejvíce hlasů. Z hlediska pasivního práva se práce zaměří na to, zda se na kandidátce objevují kandidáti ojedinele anebo opakovaně.

Práce má charakter případové studie a využije hlavní teoretické koncepce vztahující se k stranickým systémům, volebnímu procesu a formování volebních i exekutivních koalic na lokální politické úrovni. Metodicky je práce založena na studiu dokumentů, které s tématem úzce souvisí a na komparaci volebních dat Českého statistického úřadu. V práci je dále využita metoda pozorování, která spočívá v přímé účasti na komunálních volbách v obci jako člen okrskové volební komise. Doplňující informace jsou získávány semistandardizovanými rozhovory s lokálními politickými aktéry, konzultacemi s pracovníci místního městského úřadu a čerpány z internetových zdrojů, které jsou nedílnou součástí k získání informací zejména pak webové stránky obce Benátky nad Jizerou a stránky místních politických subjektů a aktérů.

V praktické části jsou využity teoretické poznatky zejména od Stanislava Balíka a Jaroslava Čmejřka a aplikovány na obec Benátky nad Jizerou. Praktická část v první řadě uvádí charakteristiku města, historický vývoj obce a sociálně demografické údaje. Detailní analýza komunálních voleb v obci spočívá ve vymezení politických subjektů a jejich volebního programu, dále je pomocí dat z volebního serveru Českého statistického úřadu porovnává volební účast v komunálních volbách v roce 2014 s ostatními obecními volbami od roku 1994. Místní volební účast je srovnána s okresní, krajskou a celorepublikovou účastí a také s volební účastí občanů ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Práce se soustřeďuje na personální charakter kandidátů, a to jak z hlediska politické příslušnosti ke straně, tak z hlediska pohlaví, věku a vzdělanosti. Důležitou součástí je analýza volebních výsledků v roce 2014 a jejich srovnání s výsledky z let minulých a s výsledky voleb do PSP ČR. Závěr práce shrnuje nejdůležitější poznatky z analýzy komunálních voleb a poukazuje na postoj autora k tomuto tématu.

Závěr

Ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2014 v Benátkách nad Jizerou kandidovalo sedm volebních stran: ODS, ČSSD, KSČM, sdružení Benátky sobě, Sdružení nezávislých kandidátů a politického hnutí STAN, TOP09 a ANO 2011.

Z analýzy výsledků komunálních voleb je zřejmé, že volební straně ODS se podařilo opět udržet prvenství a vyhrála s absolutní převahou nad ostatními volebními stranami. Získala 12 mandátů z 23 možných. Přestože v celostátním měřítku Občanská demokratická strana téměř bojuje o přežití, v Benátkách nad Jizerou zaznamenala nevídaný úspěch. Ve volbách se dokázalo prosadit Hnutí ANO 2011, které zaznamenalo úspěch v roce 2013 ve volbách do PSP ČR, a tento jejich úspěch přešel na komunální úroveň. Komunisté naopak vyklidili pozice nově vzniklým stranám. Ztratili přízeň voličů a ve volbách do zastupitelstva města v roce 2014 nezískali žádný mandát, a to poprvé od roku 1994. Občané dali šanci nově vzniklým sdružením, a to sdružení Benátky sobě a Sdružení nezávislých kandidátů a politického hnutí STAN. Obě sdružení získala po dvou mandátech. ČSSD obhájila tři mandáty a TOP09 pouze jediný mandát.

Zvolených kandidátů bez politické příslušnosti bylo 13 ze 118 kandidujících BEZPP. Zbýlých 10 členů s politickou příslušností bylo voleno z 63 kandidátů. Občané z dlouhodobého hlediska volí více kandidáty BEZPP než s politickou příslušností. Dalším faktem je, že občané stále více volí kandidáty, kteří mají získaný akademický titul. Ve volbách v roce 2014 patnáct zastupitelů z 23 má akademický titul. Tento počet se rok od roku zvyšuje. Z těchto dvou faktorů může vyplývat, že ve městě stále více při rozhodování hraje roli osobnost kandidáta a vzdělanost než politická příslušnost.

Osobní pocity voliče jako sympatie či antipatie ke kandidátovi nebo osobní charisma kandidáta má také velký význam při rozhodování. Důkazem může být místní starosta, který již po sedmé získal nejvíce platných hlasů a zároveň funkci starosty, i když sám nemá titul před jménem ani za jménem.

Analýza volebních výsledků ukázala, že volební účast v komunálních volbách je ve městě celkově nižší než na okresní, krajské nebo celorepublikové úrovni ve všech volebních obdobích. Voliči spíše přikládají větší váhu volbám do PSP ČR, i když ze srovnání výsledků volební účasti vyplývá, že od roku 2006 volební účast ve volbách do zastupitelstev obcí v Benátkách nad Jizerou má nepatrnou progresivní tendenci, zatímco ve volbách do PSP ČR tendenci degresivní. K volbám v roce 2014 přišlo 2 408 voličů z 5 663 zapsaných. Z toho vyplývá, že vyjádřit svůj názor přišlo 42,53% občanů.

Nedílnou součástí voleb je předvolební kampaň, která může volební straně pomoci získat potřebné hlasy od voličů. V Benátkách nad Jizerou se nekonaly žádné výraznější akce na podporu strany. Kampaně byly pasivnější. Volební strany pouze rozesílaly letáčky

nebo propagovaly své lídry na webových stránkách. Občané mohou hledět na plnění volebních slibů. ODS dokázala naplnit všechny priority (vybudování cyklostezky, city parku, opravy ulic), které stanovila ve svém volebním programu pro volební období 2010-2014, to jim také mohlo zajistit dostatečnou podporu obyvatelstva města.

Práce potvrdila, že ve městě nejde tolik o politickou příslušnost, ale o jednotlivé osobnosti. Výrazně se v obci uplatňují. Voliči jsou ovlivněni především osobnostním charakterem kandidáta, akademickým titulem, dále pak místem, kde se Benátky nad Jizerou nacházejí a v neposlední řadě plněním volebního programu, který zde také zaujímá svou roli. Změny v politické situaci v Benátkách nad Jizerou by mohly nastat již v příštím volebním období, a to s ohledem na to, že nynější starosta města nemá v plánu kandidovat v komunálních volbách v roce 2018. Otázkou je, zda tento fakt bude mít za následek razantní změny ve vedení města či nikoliv.

Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura

Balík, Stanislav. 2009. *Komunální politika (obce, aktéři a cíle místní politiky)*. Praha : Grrada Publishing, a. s., 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.

Čmejrek, Jaroslav. 2008. *Obce a regiony jako politický prostor*. Praha : Alfa nakladatelství, s. r. o., 2008. ISBN 978-80-87197-00-4.

Čmejrek, Jaroslav, Bubeníček, Václav a Čopík, Jan. 2010. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha : Grada Publishing, a. s., 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.

Zákony a dokumenty

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v platném znění.

Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších zákonů

Internetové zdroje

ČSÚ. 2011. Český statistický úřad. *Český statistický úřad*. [Online] 2011. [Citace: 17. Září 2014.] <http://www.czso.cz>.

Volební server ČSÚ. 2014. *Volby.cz*. [Online] 2014. <http://www.volby.cz>

Další zdroje

Osobní účast ve volební komisi komunálních voleb v roce 2014 v Benátkách nad Jizerou